

Interinstitutionellt avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister

Statsrådsberedningen

2016-10-31

Dokumentbeteckning

KOM (2016) 627

Interinstitutionellt avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister

Sammanfattning

Förslaget syftar till att öka öppenheten inom EU:s institutioner genom införandet av ett obligatoriskt öppenhetsregister i form av ett interinstitutionellt avtal. Det interinstitutionella avtalet föreslås omfatta rådet, kommissionen och Europaparlamentet. Regeringen anser att det är positivt att ytterligare åtgärder vidtas för ökad insyn och transparens och att rådet ansluter sig till ett obligatoriskt öppenhetsregister.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Ett interinstitutionellt avtal (IIA) om ett frivilligt gemensamt öppenhetsregister har funnits mellan Europaparlamentet och kommissionen sedan 2011. Ett förslag till nytt IIA som även omfattar rådet och som ska vara obligatoriskt presenterades av kommissionen den 28 september. Det nya avtalet föreslås ersätta det befintliga avtalet.

1.2 Förslagets innehåll

Huvudprincipen i förslaget är att de aktörer som utför lobbyaktiviteter ska registreras för att få samverka med beslutsfattare vid institutionerna. Lobbyaktiviteter är aktiviteter som syftar till att främja särskilda intressen i syfte att påverka politik och lagstiftning. Vissa grupper och aktiviteter undantas från förslaget, t.ex. rättsliga rådgivare, arbetsmarknadens parter,

politiska partier, kyrkor och religiösa samfund, medlemsstaternas myndigheter, tredjeländers myndigheter samt mellanstatliga organisationer.

För Europaparlamentets vidkommande medför förslaget bl.a. att lobbyister måste registrera sig för möten med ledamöter, för passerkort, för stödverksamhet, för vissa utskick och för att kunna tala vid utskottutfrågningar.

För kommissionen gäller registreringskrav för möten med beslutsfattare, för stödverksamhet, för vissa utskick samt för att delta i vissa expertgrupper.

För rådets del innebär förslaget att krav om registrering ställs för vissa informationsutskick samt möten med chef och biträdande chef för det roterande ordförandeskapet. Registrering är även nödvändig för möten med inkommande ordförandeskap, rådets generalsekreterare och generaldirektörer.

Utrymme finns i förslaget för att även andra institutioner ska kunna ansluta sig. Det finns även en möjlighet i förslaget för medlemsstaternas representationer i Bryssel att frivilligt ansluta sig till registret.

Vid registrering förbinder sig lobbyorganisationerna att följa en uppförandekod vars iakttagande kontrolleras av en särskild styrelse och ett sekretariat. Vid en konstaterad överträdelse av koden kan organisationen ifråga uteslutas under en viss period.

Resurser för det nya sekretariatet och styrelsen föreslås regleras i ett separat avtal.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget rör avtal mellan EU:s institutioner. Några motsvarande svenska regler finns inte.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Det nya sekretariatet och styrelsen kommer att kräva resurser från alla tre institutioner. Enligt kommissionen handlar det främst om ökade IT-kostnader samt personalkostnader. Avsikten är att resursfrågan ska regleras i ett separat avtal. Sverige kommer att verka för att förslaget finansieras genom omprioriteringar inom EU:s budgetram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Sverige har under tidigare förhandlingar om ett frivilligt register förordat att rådet bör delta i ett öppenhetsregister.

Regeringen anser att det är positivt att rådet ansluter sig till ett obligatoriskt öppenhetsregister och att ytterligare åtgärder vidtas för ökad insyn och transparens. Det skulle innebära att rådet visade samma öppenhet som övriga institutioner. Även om det gentemot rådet inte förekommer lobbying på samma sätt som för kommissionen och Europaparlamentet är det rimligt att visa samma öppenhet när det gäller de kontakter som finns.

Aktiviteter riktade mot ordförandeskapen bör inte uteslutas, ordförandeskapet och inkommande ordförandeskap kan betraktas som den viktigaste företrädaren för rådet varför lobbyister som kontakter dem bör registrera sig. Regeringen anser att i den utsträckning lobbyaktiviteter som syftar till att påverka rådets ståndpunkt riktas mot generalsekretariatet bör det täckas in. Det interinstitutionella avtalet bör få en utformning som täcker in lobbyaktiviteter som syftar till att påverka rådets ställningstagande och samtidigt vara möjligt att tillämpa.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Många medlemsstater har inledningsvis varit positiva till förslaget i stort.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ledamöter har i stort visat sig positiva till förslaget på ett övergripande plan. Europaparlamentets prioriteringar inför den kommande förhandlingen är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 295 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Förslaget gäller avtal mellan tre parter. För rådets del fattas beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte tillämpligt.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingar mellan institutionerna kommer att inledas när Europaparlamentet och rådet antagit sina respektive förhandlingsmandat.

4.2 Fackuttryck/termer